

ת"פ (נתניה) 8432-02-22 - מדינת ישראל נ' נמרוד עובדיה

בית משפט השלום בנתניה
ת"פ 8432-02-22 מדינת ישראל נ' עובדיה

לפני: כבוד השופט גיא אבנון

המאשימה: מדינת ישראל

באמצעות

נגד

הנאשם: נמרוד עובדיה

בשם המאשימה:

בשם הנאשם: עו"ד ברוך גבריאלי ועו"ד ניצן שי

גזר דין

1. בהכרעת דין מיום 29.10.24 הורשע הנאשם לאחר ניהול הוכחות במלוא המיוחס לו בכתב האישום:במועד הרלוונטי לכתב האישום שכרה המתלוננת גב' ד' ר' ב דירה בXXXX מאת הנאשם (להלן: הדירה). המתלוננת התגוררה בדירה עם שתי בנותיה הקטינות: מ.א. (ילידת 2004) ו-ל.א. (ילידת 2006) (להלן בצוותא: הבנות). הנאשם טען כי המתלוננת הפרה את הסכם השכירות עמו, וכתוצאה מכך נתגלע סכסוך ביניהם. ביום 11.6.20 בשעות הבוקר יצאו המתלוננת והבנות מהדירה. כששבו הבנות מבית הספר, הן הבחינו כי מנעול דלת הכניסה בדירה הוחלף וחפציהן הוצאו מהדירה. משכך ישבו מחוץ לדירה והמתינו לאימן. בשעה 19:30 לערך חזרה המתלוננת לדירה. הנאשם חיכה לה בכניסה לבניין. היא ניסתה להיכנס לבניין, אך הנאשם סגר עליה את דלת הכניסה, אשר פגעה בידה. בהמשך הצליחה המתלוננת להיכנס לבניין, אך הנאשם תפס אותה בשיערה והיכה בראשה ובגופה. ל.א. ניסתה להיזיז את הנאשם ולשחרר את אימה מאחיזתו, אך הנאשם בתגובה היכה את ל.א. בראשה ובידה השמאלית, כך שנגרמה לה חבלה בדמות שריטה באמה השמאלית, והיא אושפזה לביורר ולהשגחה. המתלוננת ובנותיה הצליחו לעלות לדירה. המתלוננת בעטה בדלת הכניסה שהייתה נעולה, נכנסה פנימה והבחינה כי הנאשם רוקן את הדירה מכל חפציה. בגין מעשיו הורשע הנאשם בעבירות שיוחסו לו: תקיפה סתם, לפי סעיף 379 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין);

הסגת גבול פלילית, לפי סעיף 447(א) לחוק העונשין; תקיפת קטין וגרימת חבלה של ממש, לפי סעיף 368ב(א) רישא לחוק העונשין.

2. לאחר השמעת עיקריה של הכרעת הדין (פרו' מיום 29.10.24), ביקש ב"כ הנאשם להימנע מהרשעתו. הנאשם התפרץ לדברי בא כוחו: "זה ברור שאני הולך לערעור. אני לא מודה בשום דבר. אדוני טעה בגדול. אני מגיש ערעור". ב"כ הנאשם המשיך וטען כי ההרשעה תזיק לעיסוקו של הנאשם (הלה עורך דין במקצועו וכן פסיכולוג בהכשרתו). בניסיון לחזק את טיעונו, ובסתירה לקביעות העובדתיות בהכרעת הדין, הוסיף ב"כ הנאשם והטיח אשם במתלוננת: "בנסיבות העניין שמדובר היה בתרומה גדולה של המתלוננת לכל הסיטואציה הזאת, מכיוון שהיא יכלה לפנות לבית המשפט מבלי לגרום לכל המהומה שנגרמה לבסוף". הוא ביקש להפנות את הנאשם לקבלת תסקיר מבחן, ונאות להמלצת בית המשפט להפנותו לממונה על עבודות שירות.

בהחלטה שניתנה בתום הדיון נדחתה בקשתו של הנאשם לקבלת תסקיר מבחן. הודגש כי הנאשם ניהל את ההליך עד תומו כפי זכותו, וכי אף לאחר הכרעת הדין הוא רשאי להמשיך ולכפור במיוחס לו, ולנצל את זכותו להגשת ערעור לאחר שיסתיים ההליך. בצד זאת, לא מצאתי הצדקה להיעתר לבקשתו לקבל תסקיר מבחן, כמי שאיננו זקוק להליך שיקומי, לבטח כשעודנו מכחיש את העבירות שבביצוען הורשע. עוד נקבע, כי בקשתו של הנאשם לבטל את הרשעתו תיבחן לאחר שהצדדים יטענו לעונש באופן מנומק. הממונה על עבודות שירות מצא כי הנאשם מתאים לביצוע עבודת שירות במגבלות.

3. בדיון מיום 19.12.24 נשמעו טיעוני הצדדים לעונש. בפתח הדיון התייצבה שורה ארוכה של עדות ועדים אשר העידו על אופיו הטוב של הנאשם, ועל מעשיו הרבים והנדיבים במהלך השנים. לא אפרט את תוכן של העדויות, ואסתפק בקביעה כי חלק מהן צבע את הנאשם באור של פילנתרופיות חריגה במקומותינו, גרם לנוכחים באולם להתרגשות, עד כי הנאשם דמע במהלך שמיעתן. על מנת להימנע מחשיפת יתר של העדים, וחרף העובדה שדבריהם נשמעו בדלתיים פתוחות, החלטתי להסתפק בקביעות אלו, מבלי לפרט את תוכן של העדויות ואת שמותיהם של העדים.

4. ב"כ המאשימה סקרה את מעשיו של הנאשם, עמדה על התכונן המוקדם שהיה כרוך בהסגת הגבול לדירתה של המתלוננת ובסילוקה מביתה באמצעות פועלים שפרצו את דלת הכניסה, הוציאו מהמקום את רכושה ורכושן של בנותיה הקטינות, והחליפו את מנעול הדלת. ב"כ המאשימה הפנתה לפערי הכוחות בין הנאשם - משכיר הדירה, לבין המתלוננת - אם חד הורית ומפרנסת יחידה לבנותיה. היא הדגישה כי הנאשם, עורך דין בעיסוקו, צריך היה לפתור את המחלוקת עם המתלוננת באורח חוקי, בהגשת תביעה לפינוי מושכר, אך בחר לפעול באופן חד צדדי תוך נטילת החוק לידי. בהמשך, כך לטענת ב"כ המאשימה: "הנאשם הוסיף חטא על פשע, תקף את המתלוננת ואת בתה הקטינה כמתואר בכתב האישום, נקט בבריונות ובחר לפתור את הסכסוך בכוח הזרוע לנגד עיניהן של הקטינות". לשיטתה, גם הקטינה שלא הותקפה פיזית (מ.א.) היא נפגעת עבירה, ולו בשל כך שחזתה באימה ואחותה מותקפות בעוד היא איננה מסוגלת לסייע להן. ב"כ המאשימה הפנתה לפסיקה להמחשת

מדיניות הענישה (תוך הדגשה כי לא מצאה מקרים שיתאימו לענייננו במלוא נסיבותיהם), וביקשה לקבוע את מתחם העונש בין 6-15 חודשי מאסר בפועל.

בקביעת העונש בתוך המתחם: הנאשם יליד 1954, נעדר הרשעות קודמות, עו"ד בעיסוקו, נתון שלטענת המאשימה, יש בו כדי להגביר את מידת אשמו, כמי שאמור לדעת היטב את הוראות החוק והמגבלות מפני עשיית דין עצמי. הנאשם השפיל את המתלוננת ובנותיה במסגרת מעשי העבירה, והמשיך והשפילן באופן חקירתן על דוכן העדים. עדי האופי סיפרו אמנם על אופיו הטוב, אך הדבר אינו שקול להיעדר קבלת אחריות על מעשיו וחוסר הבעת חרטה. באשר לבקשת הנאשם להימנע מהרשעתו - לטענת המאשימה, הנאשם איננו עומד באיזה מהתנאים המצטברים שנקבעו בפסיקה, וממילא יש להותיר את ההכרעה לגורמים המוסמכים בלשכת עורכי הדין. לתמיכה הפנתה לרע"פ 5006/24 כהן שדה נ' מדינת ישראל (15.7.24, להלן: עניין כהן שדה). לנוכח המקובץ ביקשה ב"כ המאשימה לגזור על הנאשם 9 חודשי מאסר בפועל שירוצו בדרך של עבודות שירות, מאסר על-תנאי, קנס ופיצוי "משמעותי" למתלוננת ובנותיה.

5. ב"כ הנאשם ביקשו לקבוע כי מתחם העונש מתחיל במאסר על-תנאי, ולכל היותר בתוספת שעות שירות לתועלת הציבור. ראשית, ביקשו לקבוע כי המעשים מצדיקים קביעת מתחם עונש אחד כולל. שנית, באשר לעבירות האלימות, טענו כי האירוע לא היה מתוכנן, אלא מתפתח ואימפולסיבי. שלישית: "כפי שטענו בהרחבה במהלך ניהול התיק, גם להתנהלות הקודמת של המתלוננת וגם להתנהלותה בעת האירוע, הייתה השפעה על האירועים" ובהמשך: "הנסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירות מפורטות בהרחבה בסיכומים שלנו ובתיק שהתנהל והובאו בפני בימ"ש. אומנם בית המשפט דחה את רוב הטענות בהכרעת הדין, אבל לא ניתן לומר שהעבירות בוצעו בחלל ריק. יש קשר בין הנסיבות שהובאו לבית המשפט לבין המעשים. אוסיף שהאירוע שמתואר בכתב האישום בו הורשע הנאשם היה נמנע לחלוטין לו המתלוננת ובנותיה לא היו מנסות להיכנס לבניין המגורים תוך הפעלת כוח, כשהיא ראתה את הנאשם בכניסה לבניין. האירוע בסופו של דבר, גם למתלוננת היה חלק בו". רביעית, הנזק שנגרם לקטינה הסתכם בחבלה מינורית - שריטה, למתלוננת לא נגרם נזק פיזי כלשהו, ופוטנציאל הנזק אף הוא נמוך. ב"כ הנאשם הפנו לפסיקה להמחשת מדיניות הענישה לשיטתם.

הנאשם בן 70, ללא הרשעות קודמות, נשוי ואב לשלוש בנות, הצעירה בהן בת 12. הוא לאחר ניתוח "לב פתוח" ומצבו הרפואי אינו שפיר. אימו של הנאשם בת 91, סיעודית ודמנטית. הנאשם הוא היחיד המטפל בה, כמי שמתגורר בסמוך אליה. אחותו מתגוררת במודיעין ואילו אחיו מתגורר בחו"ל. הרשעתו של הנאשם עלולה לפגוע בעיסוקו כעו"ד, ככל שישורשע בהליך משמעותי בלשכת עורכי הדין. כמו כן, הנאשם עתיד להיפגע כספית כתוצאה מתביעה שהגישה נגדו המתלוננת, במסגרתה תבעה ממנו "מאות אלפי שקלים בגין הנזקים שנגרמו לה לטענתה". הרשעתו של הנאשם בפלילים עשויה לסייע למתלוננת בתביעתה נגדו, וב"כ הנאשם ביקשו להתחשב בתשלומים בהם הוא עשוי להיות מחויב בתביעה האזרחית.

ב"כ הנאשם הפנו לעדויות האופי הרבות שנשמעו, המלמדות על מעשיו הטובים של הנאשם: "בסיוע לאנשים מוחלשים, לילדים שהוציאו אותם מהבית... רווחה בעזרה כספית, בעזרה של אוכל, עזרה מכל סוג ומן ואנשים שלא היה לו שום היכרות או חובה לעזור להם. הם לא משפחתו ולא חבריו, פשוט הכיר אותם "על הדרך" או כתוצאה מעיסוקו שייצג אדם כלשהו והכיר את נסיבותיו, או כיוון שאישיותו הייתה ידועה לגורמים שונים ברווחה ובמשטרה, והפנו אליו אנשים שסייע להם. באמת אין ספק שהמסר העיקרי שנשמע כאן שהנאשם איש של שלום, אחווה, עזרה ונדיבות". הוגשו מוצגים: מסמכי ביטוח לאומי ותעודת זהות של אמו של הנאשם, המלמדים על גילה ומצבה הסיעודי (ענ/1); מסמכים רפואיים של הנאשם ותעודת זהות המלמדת על גילו וגילן של בנותיו (ענ/2); מכתב תודה מראשת העיר נתניה על עבודתו של הנאשם כנציג ציבור בוועדת החינוך (ענ/3); תיעוד "פוסט" בפייסבוק במקום עדות אופי (ענ/4). מעשיו של הנאשם העומדים בבסיס הכרעת הדין חריגים לאורחות חייו, אינם מאפיינים אותו, את יחסיו עם בני אדם, ואת דרכיו לפתרון מחלוקות וסכסוכים. משכך ביקשו לגזור את עונשו באופן "הקרוב ביותר לרף התחתון של מתחם הענישה".

ב"כ הנאשם הוסיפו והלינו על התנהלותה של משטרת ישראל, אליה פנתה המתלוננת בזמן אמת. "... אם היו מבצעים עבודתם האירוע היה יכול להימנע...". עוד ביקשו להתחשב בחלופי הזמן - כארבע שנים וחצי ממועד ביצוע העבירה. לטענת ההגנה, אין צורך להטיל על הנאשם עונש של מאסר בפועל, ולו בדרך של עבודות שירות, כדי להרתיעו מביצוע עבירות נוספות, "כי ברור שלא יבצע עבירה נוספת". לחלופין, ככל שבית המשפט יגזור על הנאשם מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות, ביקשו לקבוע עבודות בהיקף מזערי של 6.5 שעות ליום, בהתחשב בגילו של הנאשם ובמצבו הרפואי, ובהתאם להמלצת הממונה על עבודות שירות.

דבריו של הנאשם יובאו במלואם: "אני יכול להגיד שאני מצטער על כל מה שקרה, אני יודע שלא אעשה את זה עוד פעם, למקום הזה אני לא אגיע. או שתרחם עליי או שתרחם על אימא שלי ועל האנשים שכואב להם בשמי, ועל אשתי והבנות שלי. מצטרף לכל דברי הסנגור".

דין

6. כתב האישום, המנוסח כדרכם של מסמכים משפטיים, בשפה יבשה ותמציתית, אין בו כדי לשקף אלא במעט את מידת חומרתם וכיעורם של מעשי העבירה הרעים והפוגעניים שביצע הנאשם. חלקם בוצע באופן מתוכנן מראש תוך הסתייעות בצדדים שלישיים - בעלי מקצוע שהוזמנו מבעוד מועד ע"י הנאשם, כדי לסלק את המתלוננת ובנותיה מביתן, אותו שכרו מהנאשם, מתוך כוונה להגיע לדירה בזמן בו המתלוננת ובנותיה אינן צפויות לשהות בה; מעשיו של הנאשם - הסגת הגבול על כל הכרוך בכך, ובהמשך תקיפתן הפיזית של הקורבנות, פגעו בנפגעות העבירה - פיזית, מנטלית וכלכלית, והיו בעלי פוטנציאל לנזק גבוה אף יותר.

7. נפתח באופן קביעת המתחם. מעשיו של הנאשם התבצעו בשתי פעימות נפרדות. האחת - הגעתו

בשעות הבוקר באופן מתוכנן לדירה תוך הסגת גבול (עובדתית - פועלים שהוזמנו בידי הנאשם פרצו את מנעול הדלת). הנאשם סילק מהדירה את רכושן של המתלוננת ובנותיה, החליף מנעול ויצא מהמקום. השנייה - תקיפתן של המתלוננת ובתה ל.א., תוך הסבת חבלה לקטינה, שהייתה בת פחות מ-14 במועד האירוע. הצדדים ביקשו במשותף לקבוע מתחם עונש כולל למעשיו של הנאשם. בקשתם זו סבירה, חרף המאפיינים השונים של האירועים, שהראשון בהם היה מתוכנן מראש והשני התבצע ללא תכנון מוקדם, אלא כדי למנוע את כניסתן של המתלוננת ובנותיה בחזרה לדירה. מעשי העבירה שביצע הנאשם כרוכים ושלובים זה בזה, כוונת כלפי אותן הקורבנות, והתרחשו במסגרת אותו היום - בהפרש של שעות אחדות. בצד זאת מובהר, כי מתחם העונש הכולל ישקלל בחובו את העבירות כולן.

8. הסגת הגבול: בהכרעת הדין קבעתי כי "מעשיו של הנאשם עונים על הגדרת העבירה של התפרצות למקום מגורים, לפי סעיף 406(ב) לחוק העונשין, שדינה עד 7 שנות מאסר", וכי "חסד עשתה המאשימה עם הנאשם, כשבמקום לייחס לו עבירה של התפרצות למקום מגורים, הסתפקה בעבירה שחומרתי פחותה במידה ניכרת, הסגת גבול כדי לעבור עבירה, לפי סעיף 447(א) לחוק העונשין". משנאמרו הדברים, אדגיש כי הנאשם נותן את הדין אך בגין העבירה שבביצועה הורשע, עבירה מסוג "עוון" שהעונש המרבי בצדה - שתי שנות מאסר בפועל. בהינתן מאפייני החומרה המאפיינים את מעשיו של הנאשם בעבירה זו - דומה שדי בה לבדה, אף במנותק מעבירות האלימות, כדי לקבוע שמתחם העונש אינו יכול להתחיל בענישה צופה פני עתיד כבקשת ההגנה, אלא בעונש חמור יותר.

כעולה מהכרעת הדין (עמ' 22), הנאשם "ביצע את מעשיו באופן מכוון בשעות הבוקר, בהן ידע מראש כי המתלוננת צפויה לשהות בעבודה, ובנותיה בבית הספר, כיוון שחשש מתגובתן...". עוד כעולה מהכרעת הדין (עמ' 21), הנאשם לא הסתפק בכניסה לבית מגוריהן של נפגעות העבירה ללא רשותן, אלא נטל את חפציהן ללא ידיעתן וללא הסכמתן, החליף את המנעול בדירה, ומנע מהן אפשרות להמשיך ולעשות שימוש בדירה חרף הסכם השכירות עליו חתומה המתלוננת, אשר עמד בתוקפו במועד הרלוונטי. כפי שנקבע בהכרעת הדין, הנאשם צריך היה לדעת, ואכן ידע, כי מעשיו יגרמו למתלוננת ובנותיה לתחושות קשות של פחד, עלבון והקנטה. הציפיות התממשו: "מעשיו של הנאשם אכן גרמו לתוצאות הצפויות מהם", וראו ציטוטים מעדויותיהן של הבנות (הכרעת הדין עמ' 3-4, עמ' 22-23).

הנאשם טען במהלך המשפט כולו, "כי נכנס לדירה בסמכות, ופינה את המתלוננת בהתאם לזכותו על פי דין, על רקע טענתו כי זו הפרה תנאים יסודיים בהסכם השכירות". בניגוד לטענתו של הנאשם, הודה בא כוחו, עו"ד ניצן שי, בהגינותו, במהלך השמעת הסיכומים, בכך שהנאשם פעל בניגוד להוראות הדין, ובמילותיו: "לפי המשפט האזרחי בישראל אסור לבעל נכס לפנות את השוכר שלו ללא תביעה לפינוי מושכר בהחלט... זה מושכלות יסוד". ברם, לנוכח מחלוקת שנתגלעה בסוגיה זו בתוך צוות ההגנה של הנאשם, נדרש בית המשפט להכרעה פוזיטיבית, במסגרתה נקבע כי "טענותיו של הנאשם מופרכות ונעדרות בסיס חוקי" (סעיפים 20-22 להכרעת הדין, עמ' 18-23). העובדה כי הנאשם בחר לפעול כפי שפעל בעודו עורך דין פעיל, המודע היטב להוראות החוק ולאיסור על עשיית דין עצמית, מהווה משום נסיבה לחומרה, המגבירה את מידת האשם במעשיו.

פינוי דירתן של המתלוננת ובנותיה, הותרתן מחוץ לביתן ללא קורת גג וללא רכושן, עולה כדי פגיעה קשה בפרטיותן ובקניינן. המתלוננת שכרה דירה מאת הנאשם, ובמועד בו פונתה בכוח ובעורמה מדירתה - הייתה חתומה על חוזה שכירות מול הנאשם. הנאשם לא הסתפק בסילוקה וסילוק בנותיה מביתן, מבלי לספק להן דיור חלופי, אלא הותירן חסרות כל, נטושות ברחוב, ללא רכושן, כשחפציהן כולן, לרבות בגדיהן, נאספו בידי הנאשם ונלקחו למקום מסתור, מבלי שהושבו לידיהן. הנאשם בעדותו לא חלק על כך שלא השיב למתלוננת את רכושה, וכפי שנקבע בהכרעת הדין, "אני מעדיף ללא היסוס את גרסתה של המתלוננת בהקשר זה, לפיה את מרבית רכושה לא הצליחה להשיג בחזרה, וממילא חלק ממנו נמצא הרוס ובלתי ראוי לשימוש" (סעיף 17 להכרעת הדין, עמ' 17).

9. עבירות האלימות: לטובתו של הנאשם - בניגוד להסגת הגבול אותה תכנן הנאשם מראש, והסתייע לביצועה בבעלי מקצוע, את מעשי האלימות ביצע הנאשם באופן ספונטני ולא מתוכנן, בתגובה לניסיונה של המתלוננת להיכנס לבניין, ובניסיון למנוע ממנה ומבנותיה להיכנס לדירתן אותה פינה קודם לכן. כן התחשבתי לקולה בכך שהנאשם לא עשה שימוש בכלי משחית כדי לתקוף את המתלוננת ובתה, ובכך שהחבלה הפיזית שנגרמה לקטינה ל.א. אינה חמורה - שריטה בידה.

למרבה הצער, גם במקרה זה הנסיבות לחומרה רבות: (-) הנאשם סגר בכוח את דלת הבניין על המתלוננת, ואך במזל זו לא נחבלה פיזית כתוצאה מכך; (-) הנאשם תפס את המתלוננת בשיערה, והיכה בידיו בראשה ובגופה. כאמור, המתלוננת לא נפגעה פיזית, אך פוטנציאל הנזק גבוה, בפרט בהתחשב בכך שהנאשם היכה את המתלוננת בראשה - איבר רגיש ופגיע מאוד; (-) הנאשם לא הסתפק בכך, אלא הוסיף והיכה את בתה הקטינה של המתלוננת, ל.א. בת פחות מ-14 במועד האירוע - בידה השמאלית ובראשה. עצם העובדה שהנאשם הֵקִין לתקוף נערה צעירה, שכל חטאה - ניסיונה להגן על אימה מפניו, ראויה לענישה מחמירה. האופן בו תקף הנאשם את ל.א. - תוך גרימת חבלה פיזית, גם אם אינה חמורה, ובמיוחד הפגיעה בראשה - אלו מלמדים על חומרה יתרה של מעשיו; (-) התנהלותו זו של הנאשם כלפי הקטינה אינה מתיישבת עם מערכת היחסים ששררה לטענתו בינו לבין הבנות (סעיף 8 להכרעת הדין, עמ' 10-12). אם כבר, האופן בו תקף את הבנות ואימן, מהווה בגידה איומה באמון שנתנו בו הבנות, לדבריו, ועולה כדי נסיבה לחומרה של תקיפה בידי אדם מוכר וקרוב; (-) נוסף על הנזק הפיזי (הנמוך) שגרם הנאשם למתלוננת ובנותיה, ולפוטנציאל הנזק הפיזי (הגבוה), אין צורך להרחיק בדימיון כדי להעריך את מידת הנזק הנפשי שהלה הסב להן. אסתפק בהקשר זה בהפניה לעדויותיהן של הבנות כפי שהוזכרו בהכרעת הדין (סעיף 22, עמ' 22-23).

10. עיינתי בפסקי הדין שהגישו הצדדים בכל הנוגע למדיניות הענישה, כולם של בית משפט השלום, ואף אחד מהם איננו משלב את נסיבות החומרה שבענייננו, לבטח בכל הנוגע לעבירת הסגת הגבול. באשר לעבירה זו אפנה, בשינויים המתאימים, לפסקי הדין שלהלן: רע"פ 3191/18 ויספיש נ' מדינת ישראל (7.6.18); רע"פ 9043/14 דניאל ברששת נ' מדינת ישראל (18.01.2015); ע"פ (מחוזי ת"א) 45925-02-15 חן מלקו נ' מדינת ישראל (08.06.2015). אשר לעבירות האלימות ראו, בשינויים המתאימים: רע"פ 1578/06 כילאני נ' מדינת ישראל (21.8.06); רע"פ 8914/12 פלוני נ' מדינת ישראל (13.12.12); רע"פ 7645/20 שלמה כהן נ' מדינת ישראל (18.11.20); רע"פ 8388/19

עומר שלאעטה נ' מדינת ישראל (18.12.2019).

בהתחשב בשיקולים עליהם עמדתי ובמדיניות הענישה, אני קובע את מתחם העונש הכולל בגין מעשיו של הנאשם בין 4-14 חודשי מאסר בפועל.

11. שאלת ההרשעה: ככלל, נאשם שאשמתו הוכחה יורשע בדין, למעט מקרים חריגים שבחריגים בהם נמצא יחס שאיננו סביר בין חומרת העבירה לבין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה. ההלכה בשאלת ההימנעות מהרשעה נקבעה בע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337, וכוחה יפה גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין. החלטה לסיים את ההליך ללא הרשעה מותנית בהתקיימותם של שני תנאים מצטברים: הראשון - סוג העבירה מאפשר ביטול ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי ענישה נוספים, השני - יש להראות כי ההרשעה תפגע פגיעה חמורה בשיקומו של הנאשם. הנאשם נדרש להצביע על פגיעה קשה ומוחשית בסיכויי שיקומו ולבסס אותה בראיות.

התנאי הראשון: הנאשם הורשע בביצוען של עבירות בשני אירועים סמוכים זה לזה. האירוע הראשון (הסגת גבול) שהעונש המרבי בגינו הוא הפחות חמור מבין העבירות בהן הורשע הנאשם, מגלם כאמור עבירה שהנאשם יזם ותכנן מבעוד מועד, מתוך אדישות נפשעת לסבל שהסב לקורבנותיו - המתלוננת ובנותיה, אשר מצאו עצמן מושלכות מביתן כשכל רכושן ניטל בידי הנאשם. אם חד הורית ובנותיה, נעדרות תמיכה, נותרו ברחוב כשברשותן הבגדים שעל גופן. די באירוע זה כשלעצמו, כדי לקבוע שהעבירה שביצע הנאשם איננה מאפשרת את ביטולה של ההרשעה מבלי לפגוע במידה ניכרת בשיקולי ענישה אחרים, דוגמת גמול ראוי לעבריו על מעשיו, והצורך בהרתעה אישית ובהרתעת הרבים. הצטברותן של העבירות המאוחרות יותר באותו היום - מעשי האלימות שביצע הנאשם כלפי קורבנותיו, ולבטח תקיפתה של ל.א. תוך הסבת חבלה - אלו מחזקות את מסקנתי לפיה מעשיו של הנאשם אינם עומדים בתנאי הראשון.

התנאי השני: במקבילית הכוחות שבין חומרת העבירות והכלל המורה להרשיע את מי שנקבע כי ביצע מעשי עבירה, לבין הנזק הצפוי להיגרם לנאשם כתוצאה מהרשעתו בדין, האיזון הראוי מורה להותיר את הרשעתו על כנה. נתוניו של הנאשם חיוביים. בן כשבעים נעדר הרשעות קודמות; משכיל - עו"ד במקצועו ובעל הכשרה כפסיכולוג (תארים ראשון ושני בפסיכולוגיה, רשום בפנקס הפסיכולוגים ללא מומחיות); תורם לחברה מזה שנים רבות, כפי שעלה בהרחבה מדבריהם של עדי האופי הרבים שהתייצבו כדי ללמד סנגוריה אודות הנאשם. בכך לא סגי.

הנאשם טען לנזק שעלול להיגרם לו כתוצאה מפגיעה בעיסוקו כעורך דין. הוא כיוון, כך נראה, לאפשרות העמדתו לדין משמעתי בלשכת עורכי הדין. בהקשר זה נקבע לא אחת בפסיקה, כי העובדה שכשירותו של הנאשם לעבוד בעיסוק הדורש היתר, עתידה להיבחן בידי גוף מקצועי, אינה מהווה עילה להימנע מהרשעה. ראו, מבין רבים, רע"פ 5018/18 בזוגלו נ' מדינת ישראל (21.10.18), פסקה 9: "גם אם עלולה להיפגע יכולת המבקש לשמש כרופא בעתיד, צדק בית משפט קמא בכך שהותיר את

הדיון בדבר בידי הגורם המוסמך (פסקה 8 לפסק הדין בערעור). הדבר עולה בקנה אחד עם האינטרס הציבורי שכן משנמצא כי אדם ביצע עבירה פלילית שעלולה להשפיע על כשרותו לעסוק במקצוע מסוים מן הראוי כי הדבר יבחן על ידי הגורמים המתאימים". כן ראו עניין כהן שדה אליו הפנתה ב"כ המאשימה.

12. זאת ועוד: הנאשם כפר במיוחס לו בכתב האישום, וניהל את משפטו עד תומו. כך פעל בהתאם לזכויותיו הדיוניות והמהותיות, ואין בבחירתו זו להביא להחמרה בעונשו. ברם, לא יכול הנאשם, מן העבר האחד - לטעון לחפותו, היינו כי פעולותיו ראויות ונורמטיביות, ומן העבר השני - להמתין לתום ניהול ההליך, ורק אז, לאחר שגרסתו נדחתה, לבקש מבית המשפט להעניק לו כלים שיקומיים (בדמות הפניה לשירות המבחן ובדרך של בקשה לסיים את ההליך ללא כתם של הרשעה). כאמור, הנאשם נדרש להצביע - בראיות - על כך שהותרת הרשעתו על כנה תפגע באופן קשה בסיכויי שיקומו. אלא שכאשר מדובר במי שכפר מכל וכל באחריותו למעשי העבירה בהם הורשע, לא ניתן לקבוע כי השתקם, או כי הוא נדרש להליך שיקומי שיבוא חלף הרשעתו.

בהחלטה מיום 28.11.24 (רע"פ 50051-11-24 אל פראונה נ' מדינת ישראל) עמד בית המשפט העליון על השיקולים הנדרשים להחלטה בדבר הפניית נאשם לקבלת תסקיר מבחן (שאיננו תסקיר חובה): האחד - בבחינת סיכויי שיקומו של נאשם; השני - במקרים בהם עולה צורך בקבלת נתונים רלוונטיים אודות הנאשם, שאינם יכולים להתקבל מאת בא כוחו. בחינת עניינו של הנאשם שלפניי בפריזמה של ההחלטה הנ"ל, מחזקת את מסקנתי לפיה לא נמצא צורך להפנותו לקבלת תסקיר מבחן: הן בשל כך שהנאשם, כמי שמנהל כל חייו אורח חיים נורמטיבי, והאירועים עליהם הוא נותן את הדין חריגים לאורחות חייו, איננו זקוק להליך שיקומי-טיפול; הן בשל כך שמלוא הנתונים אודות הנאשם והשפעת העונש עליו ועל משפחתו, יכולים היו להתקבל מאת באי כוחו ובהבאת ראיות לעונש, כפי שאכן נעשה.

13. קביעת העונש המתאים לנאשם: כאמור, נתוניו של הנאשם חיוביים, ואלו נתמכו בראיות לעונש ובעיקר בעדויותיהם של עדי האופי הרבים שהתייצבו בבית המשפט. נתוניו הטובים של הנאשם יזקפו לטובתו ביום צרה ומצוקה. כך גם הפגיעה שתיגרם לבני משפחתו, רעייתו, בנותיו ואמו הקשישה בה מטפל הנאשם. מנגד, מבלי להתעלם מכך שהנאשם רשאי היה, כמובן, לנהל את משפטו עד תומו, תוך עמידה על חפותו, הוא אינו זכאי להקלה הניתנת למי שמכיר באחריותו למעשיו הרעים, מודה, מביע חרטה ונכון לפצות את קורבנותיו. כמו כן, אופן ניהול המשפט, אף הוא אינו נקי מפגמים. כעולה מהכרעת הדין, הנאשם פעל כדי להשחיר את המתלוננת ככל יכולתו, העלה נגדה טענות מן הגורן ומן היקב, ללא תשתית ראייתית כלשהי להוכחתו, ואפילו התימר "לנתח את מצבן הנפשי" של בנותיה בכובעו כפסיכולוג (סעיף 8 להכרעת הדין). כעולה מטיעוני ההגנה בשלב הטיעונים לעונש, הנאשם ובאי כוחו חוזרים אף עתה על טענותיהם, שנדחו, באשר לחלקה כביכול של המתלוננת בביצוע מעשי העבירה, ותרומתה להתרחשותם. להד"מ. האשם בביצוע המעשים - מתחילתם ועד סופם, רובץ כל כולו לפתחו של הנאשם.

14. הנאשם טען להתמשכות ההליכים. בדיקת הנתונים מגלה כי אין לו על מה שילין. כתב האישום הוגש בחודש פברואר 2022, בגין מעשי עבירה שהתרחשו בחודש יוני 2020, כשנה ושמונה חודשים קודם לכן, פרק זמן ארוך יחסית, אך לא כזה המצדיק התחשבות מיוחדת בשלב גזירת הדין. התמשכות ההליכים לאחר מכן רובצת בחלקה לחובתו של הנאשם - דחיות חוזרות מחודש מאי 2022 עד אפריל 2023. ביום 4.7.23 החלו הדיונים לפניי, ושיבת ההוכחות נדחתה בשל קושי של המאשימה לזמן את המתלוננת ובנותיה. הדיון הבא - שהיה קבוע לאחר הפגרה לחודש אוקטובר 2023, נדחה בשל פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", וההוכחות החלו להישמע בחודש מרץ 2024 והתפרשו על פני שלוש ישיבות. סיכומים הושמעו בחודש ספטמבר 2024, לאחר שהם השלימו הצדדים בקצרה טיעונים בכתב, והכרעת הדין ניתנה בחודש אוקטובר 2024.

15. הנאשם הוסיף וטען כנגד התנהלותה של משטרת ישראל, אשר לשיטתו, יכולה הייתה למנוע את התרחשותן של העבירות אילו ביצעה עבודתה כנדרש. אודה כי הופתעתי מטענתו זו, הדומה לזעקת הקוזק הנגזל. בהינתן טרונייתו של הנאשם, אין לי אלא לצטט מדבריי בסיפא להכרעת הדין (סעיף 24), שם מצאתי להעיר למשטרת ישראל על התנהלותה (הדגשות במקור):

"כעולה מהכרעת הדין, הנאשם נכנס בבוקרו של יום ללא רשות לביתה של המתלוננת - דירה ששכרה ממנו, נטל מהמקום את רכושה, והחליף את מנעול דלת הכניסה לבית. במילים אחרות: הנאשם השתלט על ביתן של המתלוננת ובנותיה, גירש אותן, העלים מהמקום את כל רכושן, ותפס בכוח חזקה במקום. המתלוננת, במצוקתה, פנתה מייד לגורם היחיד שיכול - וחייב - לסייע בהשבת המצב לקדמותו. למרבה הצער, והפליאה, המשטרה לא מילאה את תפקידה, לא הגנה על נפגעות העבירה, ולא סייעה להן. המשטרה סירבה להגיע לביתה של המתלוננת כדי להגן על קניינה - ביתה ורכושה. במקום זאת התבקשה המתלוננת להגיע לתחנת המשטרה כדי להגיש תלונה. עברייני משתלט בכוח על בית מגורים, והמשטרה לא טורחת לשלוח שוטר למקום - בלתי נתפס. אפילו לאחר שהמתלוננת מסרה את תלונתה במשטרה, והבהירה כי הנאשם הותירה עם בנותיה מחוץ לביתן (נ/11), לא עשתה המשטרה דבר.

רק בהמשך היום, לאחר שהודע למשטרה אודות אירוע האלימות, נשלח סייר למקום. ברם, אפילו בשלב זה, כשהובהר מעבר לכל ספק כי הנאשם לא רק גירש את המתלוננת ובנותיה מביתן, אלא אף נטל את רכושן, לא סייעה המשטרה, לא אכפה עליו להשיב את הרכוש, והותירה את קורבנות העבירה כשהן חסרות כל, ולמעשה נעדרות יכולת להמשיך ולהתגורר בביתן".

הנה אם כן, הנאשם - העברייני שפגע בנפגעות העבירה - מלין בטיעונו לעונש נגד משטרת ישראל על כך שיכולה הייתה למנוע את סבלן של קורבנותיו, ומבקש להקל בעונשו בשל מחדליה של המשטרה, שלא השכילה להגן עליהן מפניו. אכן, טיעון משכנע.

16. בהתחשב בשיקולים עליהם עמדתי, מצאתי כי ראוי לגזור את עונשו של הנאשם בשליש התחתון

של מתחם הענישה, אך לבטח לא בתחתיתו. מעשיו של הנאשם בוצעו במטרה לסלק בעורמה ובכוח את המתלוננת מהדירה ששכרה ממנו כדין, כדי להשכירה לאחר. מכאן, מובן שיש לחייבו בקנס כספי, ובעיקר בפיצויים למתלוננת ובנותיה בגין הנזקים שהסב להן. אזכיר כי פסיקת פיצויים בהליך הפלילי נועדה לשמש כמעין "עזרה ראשונה" בלבד לנפגעות העבירה, ולבטח אין בה כדי למצות את מלוא הנזקים שנגרמו להן. אדגיש כי במעשיו פגע הנאשם פעמיים בקורבנותיו- הן בגירושן מביתן, כך שמצאו עצמן חסרות קורת גג וללא רכושן שניטל והועלם בידי הנאשם, והן כשתקף פיזית את המתלוננת בנוכחות בנותיה, ובהמשך תקף את הקטינה ל.א. וחבל בה - לעיניהן של אימה ואחותה. מעשיו אלו של הנאשם מצדיקים פיצוי נפרד לכל אחת מקורבנותיו, פיצויים אשר ישולמו למתלוננת - אימן של הקטינות.

אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 6 חודשי מאסר בפועל.

המאסר ירוצה בדרך של עבודות שירות ב"קופת הצדקה המרכזית" בנתניה בהתאם לחוות דעת הממונה על עבודות שירות מיום 3.12.24. הנאשם יתייצב ביום 9.3.25 בשעה 8:00 במשרדי הממונה. לנוכח מגבלותיו של הנאשם כפי שעלו מחוות הדעת, משך עבודות השירות היומי יעמוד על 6.5 שעות.

הנאשם מוזהר כי עליו לעמוד בתנאי ההעסקה ובדרישות הממונה, לרבות בדבר איסור צריכת אלכוהול, וכי כל חריגה מהכללים עלולה להביא להפסקת עבודות השירות וריצוי יתרת עונש המאסר מאחורי סורג ובריח.

ב. 4 חודשי מאסר אותם לא ירצה הנאשם אלא אם יעבור תוך שלוש שנים עבירה בה הורשע או כל עבירה בעלת יסוד של אלימות פיזית או מילולית.

ג. פיצויים בסך 30,000 ₪ למתלוננת, ופיצויים בסך 10,000 ₪ לכל אחת מבנותיה. סה"כ ישלם הנאשם פיצויים בסך 50,000 ₪ אשר ישולמו למתלוננת (עדת תביעה מס' 1). הפיצויים ישולמו ב-5 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, החל מיום 10.2.25 ובכל 10 בחודש שלאחריו. לא ישולם איזה מהתשלומים במועדו, תעמוד יתרת הפיצויים לפירעון מידי.

ד. קנס בסך 3,000 ₪ או 21 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד יום 10.7.25.

כל סכום שיופקד על ידי הנאשם יזקף ראשית לטובת הפיצויים. מוסבר לנאשם כי ניתן לשלם את הפיצויים והקנס כעבור שלושה ימים מיום מתן גזר הדין לחשבון המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות ברשות האכיפה והגבייה באחת מהדרכים הבאות:

· כרטיס אשראי באתר המקוון של רשות האכיפה והגבייה www.eca.gov.il;

· מוקד שירות טלפוני בשירות עצמי (מרכז גביה) *35592 או בטלפון 073-2055000;

· במזומן בכל סניף של בנק דואר בהצגת תעודת זהות בלבד (אין צורך בשוברים).

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי תוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, י"ד טבת תשפ"ה, 14 ינואר 2025, בהעדר הצדדים.

המזכירות תעביר עותק מגזר הדין לממונה על עבודות שירות.